

Hoofdstuk 1

Mindmappen begrijpen

.....

In dit hoofdstuk:

- ▶ Wat kenmerkt een mindmap?
 - ▶ Hoe maak je je eerste mindmap?
 - ▶ Waar kun je mindmaps voor gebruiken?
-

Wil je leren hoe je mindmaps maakt? Voor je begint, wil ik je eerst graag een overzicht geven van wat een mindmap eigenlijk is en van de veelzijdige toepassingsmogelijkheden van het mindmappen. Ik beloof je: binnenkort wil je deze techniek niet meer missen.

Informatie zichtbaar maken

Wanneer je door de vele in dit boek weergegeven mindmaps bladert, dan zal je opvallen dat deze meer op een afbeelding lijken dan op een tekst. Mindmaps doen denken aan een van boven bekeken boom, waarbij vanuit de stam takken in alle richtingen groeien. Je zult ook zien dat mindmaps woorden bevatten, maar dat dit slechts sleutelwoorden zijn.

Een mindmap, bijvoorbeeld de overzichtsmindmap van dit hoofdstuk, kan dezelfde informatie bevatten als de lopende tekst van dit hoofdstuk zelf. Het grootste verschil is dat met mindmaps de inhoud niet in de vorm van regels tekst wordt weergegeven, zoals bij lopende tekst, maar gevisualiseerd wordt. Bij de visualisering wordt gebruik gemaakt van naast de sleutelwoorden een serie grafische elementen:

- ✓ kleuren;
- ✓ pictogrammen;
- ✓ afbeeldingen;
- ✓ ruimtelijke ordening van takken.

Het tweede grote verschil is dat de mindmap een individuele en gepersonaliseerde kaart is, die de gedachten van de maker van de mindmap visualiseert. Dit betekent dat mindmaps niet automatisch zelfverklarend zijn, omdat geen twee mensen precies dezelfde gedachtenstructuur hebben. Toch zijn mindmaps zoals de overzichtsmindmaps in dit boek ook begrijpelijk voor anderen, bijvoorbeeld wanneer je het boek hebt gelezen of al kennis over een thema bezit.

De overzichtsmindmaps bij elk hoofdstuk kun je op verschillende manieren gebruiken: om voor het lezen van een hoofdstuk al een algemene indruk te krijgen zonder alles te hoeven begrijpen, of na het lezen van een hoofdstuk voor een snelle herhaling van de inhoud. Dit is bijvoorbeeld ook nuttig wanneer je na lange tijd dit boek er weer eens bijpakt en je de inhoud ervan voor de geest wilt halen.

Probeer het meteen uit!

Mindmappen is een techniek die je leert door er mee te werken en te oefenen. We zullen met een oefening beginnen. Hierdoor krijg je een eerste indruk van het maken van mindmaps en maak je kennis met de werkwijze van het mindmappen.

Om goed te leren mindmappen, moet je de in het boek besproken oefeningen daadwerkelijk uitvoeren. Alleen lezen zonder de oefeningen te maken is niet genoeg om het mindmappen succesvol toe te kunnen passen. Mindmappen is een techniek die je het beste leert door ermee te oefenen. De oefeningen en uitleg in dit boek helpen je om dit zo goed mogelijk te doen.

Leg de volgende spullen klaar:

- ✓ een vel A4 papier of nog beter A3 papier;
- ✓ een dunne stif, bijvoorbeeld een inktpotlood.

Nu gaan we beginnen:

- ✓ Schrijf het woord 'succes' in het midden van het vel papier (zie figuur 1.1).
- ✓ Teken een soort kader of wolk om het woord.
- ✓ Sluit zes takken op het centrale idee aan. Maak ze ongeveer zo lang dat je er een woord op kunt schrijven.

Mindmappen vertelt je niet hoeveel hoofdtakken een thema moet hebben. Dit hangt helemaal van het thema af. In deze oefening vertel ik je hoeveel hoofdtakken nodig zijn: namelijk zes.

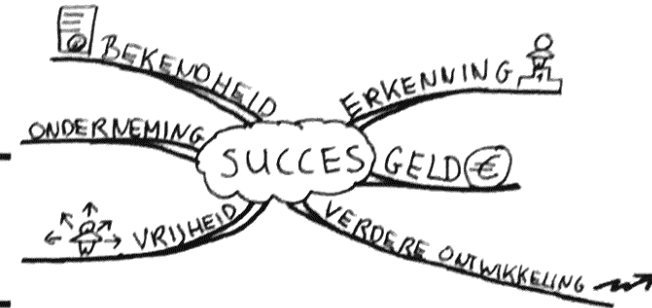
- ✓ Neem een paar minuten de tijd om te bedenken wat je associeert met het thema succes, welke begrippen of ideeën je daarbij te binnen schieten. Schrijf elk begrip in de vorm van een (!) sleutelwoord op een tak van de mindmap.
- ✓ Bedenk bij elk woord of en hoe je het begrip in de vorm van een tekeningetje kunt uitdrukken. Dit teken je dan achter het desbetreffende sleutelwoord op de tak. Het is niet belangrijk of je goed kunt tekenen of niet.

Figuur 1.1:
Zes hoofdtakken rondom het centrale thema

Na vijf minuten lijkt je eerste mindmap dan misschien op figuur 1.2.

Figuur 1.2:
Zes associaties bij het thema succes

Wanneer je nu je zes associaties met mijn associaties vergelijkt, constateer je waarschijnlijk dat je het thema succes met heel andere begrippen associeert dan ik. Dat is heel normaal, want ieder mens heeft andere ervaringen en een andere geschiedenis en dus ook andere associaties.

Ook wanneer je en een collega bij een zeer specifiek professioneel thema onafhankelijk van elkaar een mindmap maken, zal het verschil tussen de mindmaps je verrassen.

De mindmap in de diepte ontwikkelen

Neem nu nog ongeveer tien minuten de tijd om je succes-mindmap in de diepte te ontwikkelen door bij elke hoofdtak subtakken te ontwikkelen en zo verder tot in de details te gaan. Ik vertel je niet hoeveel subtakken je aan welke tak moet ontwikkelen. Bekijk hoe verdere associaties ontstaan en breid de mindmap dienovereenkomstig uit.

Je kunt:

- ✓ subtakken op een willekeurige aantal niveaus toevoegen;
- ✓ een willekeurig aantal takken op hetzelfde niveau toevoegen;
- ✓ tussen afzonderlijke thema's binnen je mindmap heen- en terugspringen.

In hoofdstuk 4 leg ik uit hoe wij mensen denken. Een kenmerk van onze hersenen is dat ze geleid door associaties en in sprongen denken. Deze eigenschappen kun je benutten bij het mindmappen door je gedachten altijd te ontwikkelen in de vorm van een mindmap die bij de inhoud past.

Begin nu met de oefening en kom hier na ongeveer tien minuten weer terug.

Figuur 1.3 toont mijn persoonlijk voorbeeld voor deze oefening.

Eventjes nadenken graag

Na het einde van deze oefening wil ik je de volgende vragen stellen:

- ✓ Je hebt nu in totaal 15 minuten aan deze succesoefening besteed. Wat zijn voor jou de verschillen met 'normale' aantekeningen die je gewoon onder elkaar schrijft?
- ✓ Als ik je zou hebben gevraagd om in plaats van een mindmap 15 minuten te besteden aan het nadenken over het thema 'succes', zou het aantal gedachten en de diepte ervan dan gelijk zijn geweest?

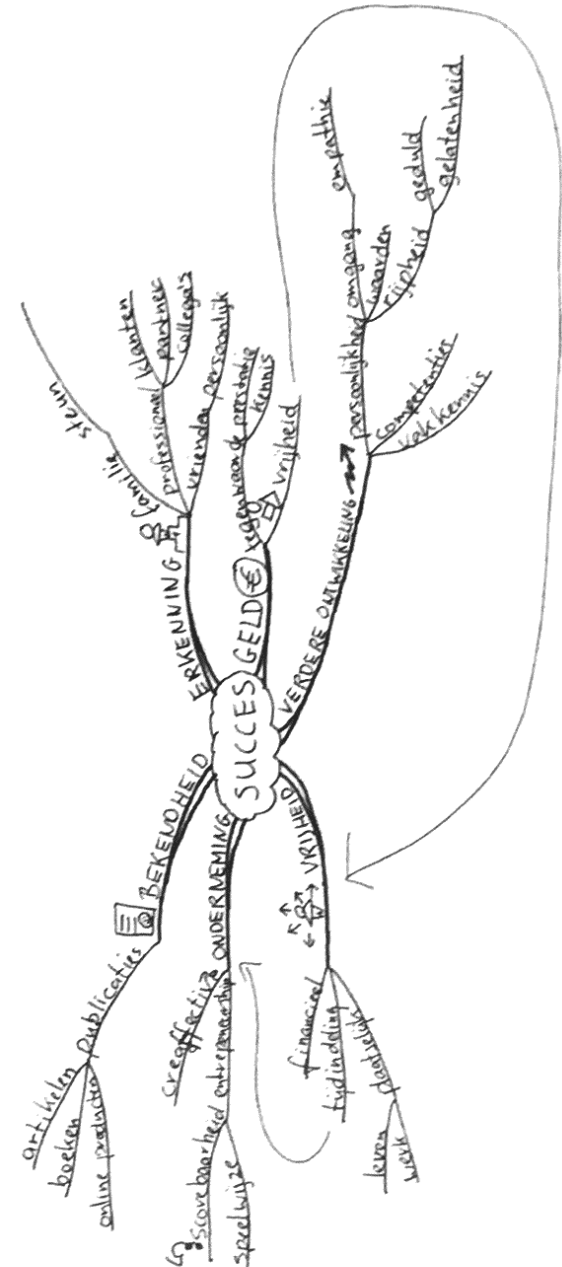
Tijdens mijn seminars krijg ik op deze vragen vaak de volgende antwoorden:

- ✓ De mindmappenprocedure vereist een stroom van associaties, het is veel eenvoudiger om nieuwe gedachten toe te voegen.
- ✓ Daardoor ontstaan ook veel meer ideeën dan bij normale aantekeningen.

Vrij associërend of strikt logisch?

Bij het ontwikkelen van de subtakken bij jouw zes begrippen zullen er associaties bij je opkomen die op het eerste gezicht geen directe logische band hebben met het centrale thema succes. In figuur 1.3 zie je als een hoofdtdak op mijn mindmap het begrip 'onderneming'. Met dit begrip 'onderneming' associeer ik onder andere het begrip 'ondernemerschap'. Ik zal dus misschien in de loop van mijn leven enkele eigen ondernemingen oprichten. Vanuit het begrip 'ondernemerschap' kom ik ook op het begrip 'speelweide'. In mijn concrete geval wil ik graag enkele kleine ondernemingen oprichten als speelweide voor mijn ideeën.

Tijdens mijn mindmappenseminars zie ik vaak mensen die zich bij elk nieuw begrip in de mindmap afvragen of navragen of het echt in een strikt logische samenhang staat met het thema van de mindmap. In ons voorbeeld kan ik me afvragen of het begrip 'speelweide' logischerwijs met mijn thema 'succes' te maken heeft. Vraag je bij het maken van de mindmap in deze oefening niet af of elk woord echt logisch te herleiden is naar het centrale idee. Dit kan je blokkeren en dan schrijf je in het ergste geval helemaal niets meer op. Laat je associaties en gedachten de vrije loop.

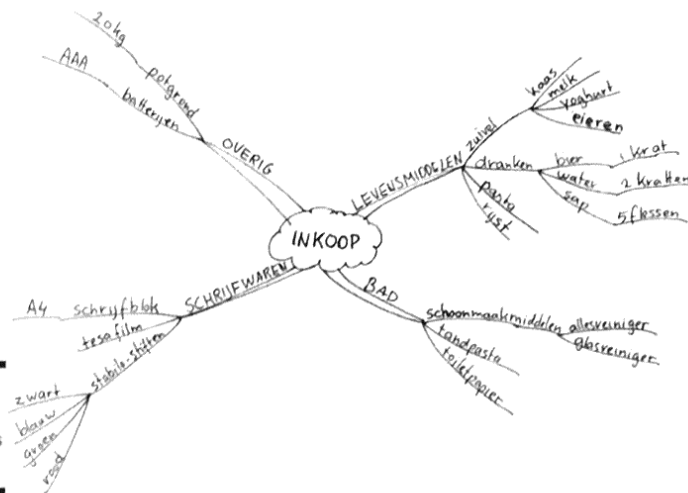

Figuur 1.3: In de diepte uitgewerkte mindmap

- ✓ De structuur van de mindmap maakt het mogelijk om op elke plaats nieuwe gedachten toe te voegen, zonder deze ergens tussen te hoeven drukken.
- ✓ De procedure van het werken met sleutelbegrippen en takken maakt het mogelijk om veel sneller dieper tot een thema door te dringen.
- ✓ De ruimtelijke organisatie van de takken laat samenhang zien en verbindingen tussen de thema's die bij lineaire notities niet zichtbaar worden.

Een eenvoudige techniek – veel toepassingsgebieden

Bij het mindmappen volstaan enkele eenvoudig te leren basisregels. Met deze serie regels kun je het mindmappen heel veelzijdig gebruiken, namelijk in alle gevallen waarin informatie moet worden gestructureerd en georganiseerd. Dit kan bij heel eenvoudige dingen het geval zijn, zoals bij het maken van een 'boodschappenlijstje' (zie figuur 1.4). Meestal zul je het mindmappen voor complexere toepassingen gebruiken.

Figuur 1.4: Boodschappenlijstje als mindmap

Veelvoorkomende toepassingsgebieden van het mindmappen zijn:

- ✓ manuscripten en 'spiekbriefjes' voor voordrachten en presentaties;
- ✓ uittreksels van teksten en boeken;
- ✓ aantekeningen voor toespraken, presentaties en besprekingen;
- ✓ projectmanagement;

- ✓ kennismangement;
- ✓ voorbereiding van toetsen.

Spiekbrieven voor voordrachten en presentaties

Alle belangrijke inhoud die je voor een voordracht of een geplande presentatie nodig hebt, kun je eenvoudig en overzichtelijk verwerken in een mindmap. Door de beeldende vorm van de mindmap is een korte blik op je mindmap voldoende om je publiek vrij natuurlijk en flexibel toe te spreken.

Daarnaast blijft het natuurlijk mogelijk om een voordracht met extra visuele elementen, zoals de bekende PowerPoint-weergaven, te ondersteunen. Met mindmapssoftware kun je een voordracht voor iedereen als mindmap visualiseren.

In hoofdstuk 5 laat ik je in detail zien hoe je de techniek kunt gebruiken om manuscripten voor toespraken en voordrachten te maken.

Uittreksels van teksten en boeken

Mindmappen stelt je in staat om de belangrijkste informatie uit veel tekst- en boekbladzijden in een of een paar mindmaps weer te geven.

In figuur 1.5 staat het uittreksel van het boek *Authentiek leven* van Erich Fromm.

Vooraf bij boekuitreksels wordt duidelijk dat mindmaps in de eerste plaats bestemd zijn voor de maker van de mindmap en niet voor iedereen begrijpelijk zijn. Voor degene die het boek heeft gelezen en die tijdens het lezen aantekeningen maakt in de vorm van mindmaps zal deze mindmap als een sleutel in het slot passen om zich de inhoud van het boek weer voor de geest te halen.

Hoofdstuk 6 gaat over het maken van uittreksels van teksten en boeken. In dit hoofdstuk maak je kennis met de procedure en ga je hiermee oefenen.

Aantekeningen van presentaties en besprekingen

Dit toepassingsgebied van het mindmappen volgt een vergelijkbaar principe. Met mindmappen kun je eenvoudig en vooral snel belangrijke informatie van besprekingen en presentaties vastleggen. Het bijzondere aan het mindmappen is bovendien dat je de inhoud op thema kunt ordenen en niet de chronologie van een voordracht of presentatie hoeft te volgen. Dat betekent dat je in plaats van alle informatie eenvoudigweg onder elkaar te schrijven zoals bij gewone aantekeningen, nieuwe informatie altijd flexibel in een mindmap kunt toevoegen, daar waar dit thema nuttig is. Dit is vooral handig bij ongestructureerde besprekingen of presentaties. In hoofdstuk 7 leer je hoe je effectief aantekeningen bij voordrachten en tijdens besprekingen kunt maken en ga je hiermee oefenen.

Mindmaps bewerken

Wanneer je mindmaps met papier en potlood maakt, zul je vaak in situaties terechtkomen waarin je de mindmap wilt bewerken om één van de volgende redenen:

- ✓ Je hebt je geschreven en moet meerdere keren doorhalen en opnieuw schrijven. Nu ziet de mindmap er niet meer zo mooi uit als gewenst.
- ✓ Nadat je een mindmap hebt gemaakt, merk je dat je deze anders wilt structureren, aangezien je nu het hele thema overziet.
- ✓ Je hebt tijdens het maken van een mindmap last van ruimteproblemen en moet een thema verdelen over verschillende hoofdtakken.

Zie het maken van een andere versie van een mindmap niet als extra werk of extra inspanning maar als een kans om een thema nog beter te begrijpen en het nauwkeuriger te verwerken. De bewerking van een mindmap helpt om een thema nog uitgebreider uiteen te zetten.

Geavanceerde toepassingsstrategieën van het mindmappen

Wanneer je in principe weet hoe het mindmappen werkt, kun je de techniek met andere methoden combineren om nog effectiever te werken.

In hoofdstuk 12 van dit boek leer je meer over speciale leesstrategieën die je in staat stellen om in korte tijd zeer doeltreffend informatieve boeken te lezen en de belangrijkste informatie eruit te onthouden. Het gaat om een combinatie van snelleestechnieken en mindmappen. Dankzij de manier waarop mindmaps worden gemaakt, lees je zo weinig mogelijk, maar zo veel als nodig is.

Het mindmappen kan ook goede diensten bewijzen in groepssituaties waarbij nieuwe ideeën en oplossingen moeten worden ontwikkeld. Anders dan vaak wordt geschreven, gebruik je het mindmappen daarbij niet om gemeenschappelijk te brainstormen. Daarvoor is de techniek niet geschikt. Mindmappen kan je echter helpen de gevonden ideeën in een volgende stap te organiseren en te structureren. Hoe je dat op een handige manier doet, laat ik in hoofdstuk 16 zien.

Mindmappen is in feite een techniek met veel verschillende toepassingsgebieden. Aan het einde van dit boek heb je met alle eerder genoemde gebieden kennism gemaakt en kun je beslissen waarvoor je de techniek wilt gebruiken.

